

MENŲ MOKYKLINIO BRANDOS EGZAMINO FILMŲ KŪRIMO KRYPTIES REKOMENDACIJOS

Parengė Virginijus Sutkus

Vadovavimo ypatumai rengiant mokinius filmų kūrimo krypties menų mokykliniam brandos egzaminui

Skirtingai nuo kitų dalykų mokytojų, ruošiančių abiturientus brandos egzaminams, filmų kūrimą dėstantys mokytojai turi būti ypatingai pasiruošę. Jiems, kaip ir dailės mokytojams reikia išmanyti meninės išraiškos priemones, meno istoriją, kryptis ir stilius. Be to, šie mokytojai turi būti gerai susipažinę filmavimo technika, vaizdų ir garsų apdorojimo programomis, turi pakankamai gerai išmanyti kompiuterines technologijas, domėtis nuolat atsirandančiomis technikos naujovėmis, lankytis fotografijų parodose, nuolat domėtis kino pasaulio, kultūrinio gyvenimo naujienomis. Tai turėtų būti kūrybiški, mokantys dirbti komandoje, gana plataus profilio specialistai, nuolatos pasiruošę naujovėms.

Pagrindinė užduotis mokytojui ruošiant abiturientą filmų kūrimo krypties egzaminui – padėti atskleisti mokinio kūrybinę idėją pasirinktomis priemonėmis, tinkamai patarti ieškant geriausių, originalių sprendimo būdų.

Filmų kūrimas

Idėja

Kaip ir fotografijos, dailės, taip ir filmų kūrimo krypties egzamine idėja užima labai svarbią vietą – galima sakyti, kad tai yra pagrindinis etapas, be kurio negalimi tolimesni egzamino žingsniai.

Būtų geriausia, kad mokinys savo idėją formuluoti pradėtų nuo klausimo – ką aš noriu pasakyti savo kūrybiniu darbu?

Tai pats atsakingiausias momentas kūrybinio darbo metu, į kurį vienaip ar kitaip atsako kiekvienas save gerbiantis bet kurios srities menininkas. Iš esmės filmą kurti galima apie bet ką – svarbu kaip ir kokia kalba papasakosi savo idėją. Geriausiai būtų, kad mokinys papasakotų istoriją apie savo, ar savo artimųjų, draugų išgyventą istoriją, nes, paprastai toks sprendimo kelias yra nuoširdus ir įdomus žiūrovui. Mokytojo užduotis padėti pasirinkti kiek įmanoma teisingesnį sprendimo kelią, pagal sumanymą priimtinesnes išraiškos priemones. Ta pati istorija gali būti papasakota daugybe būdų. Kaip pavyzdį galima nurodyti G.Beinoriūtės 2007 m. sukurtą dokumentinį – animacinį filmą „Gyveno senelis ir bobutė“. 27 minučių trukmės filme neįprastu stiliumi, jungiant tikrus faktus, dokumentiką ir animaciją papasakota dramatiška vienos šeimos

istorija. Tai tik vienas iš nedaugelio pavyzdžių, kaip galima papasakoti rimtus dalykus naudojant gana paprastas priemones ir sąlyginai nedideles išlaidas.

Kūrybinis procesas

Detaliai apmąstytas scenarijus suteikia garantijas sėkmingam tolesniam kūrybos procesui. Idėjos įgyvendinimas paprastai užtrunka ilgiau, nei iš pradžių tikimasi, todėl svarbu padėti mokiniui suplanuoti veiklos etapus, kruopščiai numatyti filmavimo detales, tinkamai pasirinkti ir pasiruošti reikiamas priemones – kamera ar filmuojantis fotoaparatas, stovai, jei reikia, šviestuvai, atitinkami rekvizitai, numatyti filmavimo vietą ir tinkamiausią laiką, suburti reikiamą komandą.

Kūrybinio proceso metu paprastai atsiranda nenumatytų dalykų, naujų minčių, kurios gali keisti pradinę idėją, tačiau svarbu nenukrypti nuo pirminio sumanymo – istorija turi būti papasakota logiškai, suprantamai. Kuriant filmus yra sukaupiama labai daug skaitmeninės medžiagos, kurią reikia kruopščiai ir atsakingai įrašinėti, suskirstyti pagal scenas, kad vėliau būtų galima lengviau atsirinkti, pasirūpinti atsarginėmis kopijomis, kad atsitikus nenumatytam atvejui, galima būtų jomis pasinaudoti.

Montavimas

Montavimas yra įdomus ir taip pat atsakingas filmų kūrimo etapas. Mokiniai turėtų rinktis tokias montavimo programas, kuriomis jau yra įgudę dirbti ir kurios garantuoja pakankamai gerą galutinio vaizdo kokybę. Naujausios vaizdų montavimo programos suteikia galimybę taikyti įvairiausias efektus, tačiau svarbu, kad vizualiniai ir garsiniai efektai neužgožtų pagrindinės minties, o tik padėtų ją išreikšti. Peržiūrint filmuotą medžiagą, montuojant ją reikėtų palikti tik tai, kas tinka filmo sumanymui, neperkrauti kūrinio bereikalingais kadrais. Kiekvienas filmas turi būti tinkamai apipavidalinamas titrais, nurodant scenarijaus autoriaus vardą, pavardę, sukūrimo metus, kitą reikalingą informaciją.

Pristatymas

Po gerai atlikto darbo pristatymas turėtų būti pats maloniausias, daugiausiai džiaugsmo teikiantis etapas filmų kūrimo krypties egzamine. Pristatant filmą reiktų apibūdinti visus kūrybinio darbo etapus nuo idėjos atsiradimo iki sumontavimo. Mokinys turėtų motyvuotai paaiškinti pasirinktą filmo įgyvendinimo kelią, nurodyti patirtus sunkumus, įvertinti savo atradimus, pateikti analogus, kuriais buvo remtasi. Pristatymo metu iš anksto reikėtų pasitikrinti kaip veikia garso ir vaizdo aparatūra, projektorius, pasirūpinti tinkamu patalpos užtemdymu.